

Finnskogen

NATUR & KULTURPARK

Parkplan 2014-2024

Förord

Samarbetet över gränsen mellan svenska och norska kommuner i Värmland och Hedmark har haft många former. Ibland har det fungerat bra, ibland inte alls. En erfarenhet har varit att när projektpengarna tar slut så har även samarbetet ebbat ut. Vi har på båda sidor känt att vi måste ha långsiktigare lösningar på hur ett samarbete ska kunna genomföras.

2010 kom tanken på en regional kulturpark upp. Parkbegreppet ska ses som ett *verktyg för långsiktigt samarbete* och ska inte förväxlas med nationalpark eller liknande. Erfarenheter hämtades från Mellaneuropa, där de första parkerna bildades redan efter 2: världskriget och där uttrycket regionalpark är känt. De första regionalparkerna i Norge bildades 2006 och det finns idag fyra etablerade regionalparker. I Sverige finns ännu ingen, varför Finnskogen skulle bli den första.

En process startade och vi har sedan dess arbetat intensivt med att ta fram en gemensam plattform. Vi har samarbetat med den norska föreningen Norske Parker, vars kriterier för en regionalpark har varit vägledande. Vi har också arbetat fram ett varumärke, logotype mm.

Projektet Finnskogen Natur & kulturpark består idag av de norska kommunerna Kongsvinger, Grue, Åsnes och Trysil samt Torsby kommun i Sverige. Representanter för dessa kommuner har utgjort projektets styrgrupp. Fler kommuner kan komma att ansluta sig; i Norge Elverum, Våler och Eidskog och i Sverige Arvika och Sunne. Då är hela Finnskogen i Värmland/Hedmark omsluten.

En projektgrupp med underliggande arbetsgrupper har fördjupat sig inom olika områden som Finnskogen Natur & kulturpark ska fokusera på. Det är dessa grupper resultat som sammanfattas i styrdokumentet Parkplan. Efter revidering godkändes parkplanen av styrgruppen den 12 september 2013.

Vår förhoppning är att föreliggande parkplan kan antas som ett politiskt grunddokument för parken och att avtal med de aktuella kommunerna kan skrivas till årsskiftet 2013-2014.

Finnskogen är gränsöverskridande och Finnskogen Natur & kulturpark ska vara det i högsta grad. Styrgrupp och projektledare har bestått av personer från båda länder. Därför är vissa textavsnitt skrivna på svenska och andra på norska. Vi har medvetet valt att inte översätta Parkplanen till en svensk och en norsk version. Vissa ord och uttryck har dock olika betydelse eller kan vara svåra att förstå, där har vi skrivit både det svenska och det norska ordet efter varandra med / emellan, för att underlätta läsningen. Exempel: Parkens stadgar/vedtekter, se bilaga/vedlegg 1. En liten ordlista finns också i slutet av Parkplanen.

Finnskogen den 16 september 2013

Ingemar Nordström
ordförande i styrgruppen för Finnskogen Natur & kulturpark

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	5
1.1 Hva er en natur- og kulturpark?	5
1.2 Geografisk område for Finnskogen Natur & kulturpark.....	5
1.3 Grunnlaget for parketablering.....	5
1.4 Sentrale og regionale føringer.....	6
2. Visjon, formål/syfte og hovedmål med Finnskogen Natur & kulturpark.....	8
3. Arbeidsoppgaver/arbetsoppgifter.....	9
3.1 Turisme og vertskap/værdschap.	10
3.2 Byportaler/stadspportaler.....	11
3.3 Landskap och natur	12
3.4 Kultur och kulturliv.	13
3.5 Produktutvikling – lokale produkter av lokale råvarer.....	14
3.6 Merkevarerbygging og markedsføring.	15
4. Organisering	16
4.1 Eierskap	16
4.2 Organisasjonsform.....	16
4.3 Styrende dokumenter.....	16
4.4 Styrende organer.....	16
4.4.1 Parkforsamling.....	16
4.4.2 Styret	16
4.4.3 Arbeidsutvalg/arbetsutskott, au.....	17
4.4.4 Parkråd	17
4.4.5 Eiere.....	17
4.4.6 Partnere.....	17
4.4.7 Parkmedlemmer	17
4.4.8 Andre utvalg/styrer	17
4.4.9 Gjennomføring av den årlige Parkforsamlingen og parkrådsmøtet.....	17
4.4.10 Administrasjon.....	17
5. Samarbeidspartnere	18

*Jordas grønne skjerf/
Jordens gröna halsduk*

TANKER VED ÅNESTADKRYSET (utdrag)

Skogguden Pan, han med fløytespillet i trærne,
Finner vi ham på Hedemarken? Tror ikke det.
Prøv lenger øst.

Bortafør Ånestadkrysset, der langskogene tar til.
Gjennom Elverum og Trysil helt til Botniska viken
kan du høre sangen i trekronene
lyden med eventyr i.

For ved Ånestadkrysset i Løten begynner taigaen
(visste du det?) Det euro-asiatiske barskogbeltet,
jordklodens grønne skjerf rundt halsen
Som ikke ender før i Stillehavets bølger,
ved Vladivostok

Tenk over det, neste gang du ser elgskiltene,
at nå er det treskygge, skogsfugl og maur halve
jordkloden rundt.

Pans rike.

Vårsøget i trekronene.

Lengselsfullt, ofte hissende.

Det drar i deg.

Rolf Jakobsen

ALL MAKT ÅT SKOGEN, VÅREN OCH MYRORNA (utdrag)

I denna vrå av världen
Har guldets alltid luktat trä
Här har spelmannen lärt sig takten
av vajande granskog
Skogen har tagit och gett:
Dagar, krafter, liv
Blodslit, snödjup, dragiga timmerkojor
och byggvirke, lingonsylt, blånande
berg bortom myr och mo
Utkomst, inkomst
Yxvalkar, ryggont
Uppköp, inköp – aktier, fabriker i
större och större skala, längre
och längre från tallstammens rot.

Bengt Berg

Finnetunet, Svullrya

Foto: Värmlands Museum

1. Innledning

1.1 Hva er en natur- og kulturpark?

En natur- og kulturpark er et verktøy for å skape utvikling og bosetting i et definert, geografisk område. Parken bygger på et lokalt/regionalt engasjement for egne natur- og kulturverdier. Arbeidet består i å ta vare på og utvikle natur- og kulturverdier på en bærekraftig måte. En natur- og kulturpark må ikke forveksles med en nasjonalpark, som har strenge verne/skyddsrestriksjoner. I en natur- og kulturpark går kommuner, fylke(r), organisasjoner og næringsliv sammen i en langsiktig (10 år) og forpliktende park- og partnerskapsavtale med formål om utvikling, bosetting og verdiskaping/tillvæxt.

Natur- og kulturparker er godt utviklet i en del europeiske land, f.eks. Frankrike og Sveits. I flere av disse er nærliggende byer/städer definert som portaler inn til parken. I Norge er det per februar 2013 kun 5 etablerte parker, hvorav én er en samling av flere landskapsparker. I Sverige er organisering av natur- og kulturparker lite kjent. Ved opprettelse av Finnskogen Natur & kulturpark vil dette bli den første i sitt slag i Sverige, i tillegg til at den blir Norges første grenseoverskridende park.

Kommunal- og regionaldepartementet i Norge har opprettelse av natur- og kulturparker som et satsingsområde og verktøy for regional utvikling, og det arbeides aktivt opp mot svenske myndigheter for at parkkonseptet også her kan tas i bruk for utvikling av grender og regioner i Sverige.

Finnskogen Natur & kulturparks rolle er å koordinere, drive nettverksbygging og være en pådriver i utviklings-, markedsførings- og stimuleringsarbeidet.

Finnskogen Natur & kulturpark skal ikke overta oppgaver/oppgifter som allerede naturlig ligger under kommunal eller regional forvaltning.

1.2 Geografisk område for Finnskogen Natur & kulturpark.

Landskapet som strekker seg fra Eidskog i sør til deler av Trysil kommune nord i Hedmark fylke, kalles Finnskogen. Arealet som Finnskogen dekker berører 6 norske grensekommuner og strekker seg over riksgrensen til Sverige. Her finnes det 4 svenske kommuner innen Värmlands län som har finnskogbygder i sine kommuner, med Torsby som den største. Regionen kalles ofte for Solør – Värmland og utgjør kjerneområdet for den skogfinske innvandringen og kulturarven.

1.3 Grunnlaget for parketablering.

Det har vært gjort flere forsøk på å "samle Finnskogen til ett rike". Samling ved hjelp av stiftelsen Finnskogen på 90-tallet, Destinasjon Finnskogen som ble avsluttet rundt 2010 og prosjektet «En levande Finnskog – vårt felles ansvar». Det siste var en 3-årig grenseoverskridende satsing på regional utvikling, finansiert av det Europeiske Regionale Utviklingsfond. Prosjektet startet før jul i 2008 og involverte tre fylker/län, sju kommuner og fire museer. Et betydelig arbeid innen kunnskapsbygging og registrering har resultert i en sluttrapport som konkluderte med at den skogfinske kulturarven er en viktig del av Finnskogens historie og identitet.

Sitat fra sluttrapporten: *I vår verden med globalisering og et stadig mer integrert Europa, er det behov for å trekke fram de ulike regioners særpreg/sårart som grunnlag for næringsutvikling, turisme og som fundamentet for bolyst og et attraktivt livsmiljø.*

Som i alle andre bygder og områder med spredt/gles bebyggelse, er også Finnskogen et fraflyttingsområde. En konsekvens av dette, er forfall av kulturlandskap, bygningsmasse og gamle håndverkstradisjoner, mens musikk, litteratur og fortellertradisjoner går i glemmeboka. Dette ønsker Finnskogen Natur & kulturpark å gjøre noe med.

1.4 Sentrale og regionale føringer.

For Finnskogen Natur & kulturpark er føringer og dokumenter fra svenske og norske myndigheter et viktig grunnlag for arbeidet i parken. I samspillet mellom innbyggernes syn på egne muligheter og myndighetenes satsingsområder, skapes det nødvendige handlingsrommet for utvikling og vekst.

Den norske Regjerings reiselivssatsing er nedfelt i dokumentet "Destinasjon Norge". Her heter det: *"Reiselivsnæringen er en av verdens raskest voksende næringer, og Norge har de beste forutsetninger for å ta sin del av den internasjonale veksten"*. Regjeringen har sagt at de vil føre en spesielt aktiv politikk overfor reiselivsnæringen gjennom følgende strategier:

- Økt verdiskaping og produktivitet i reiselivsbransjen.
- Flere helårs arbeidsplasser og mer solide bedrifter/føretag, særlig i distrikts-Norge.
- Flere unike og kvalitativt gode opplevelser som tiltrekker seg flere gjester med høy betalingsvilje og –evne/førmåga.

Den svenska regeringens politik för turism är att Sverige ska ha en hög attraktionskraft som turistland, en långsiktig konkurrenskraftig turistnäring som bidrar till hållbar tillväxt/verdiskaping och ökad sysselsättning i alla delar av landet. Sveriges regering satsar 60 miljoner kronor 2012-2014 på utveckling av hållbara turistdestinationer och insatser för att stärka turist- och upplevelseföretag. Ett utvecklingsprojekt för turism som startade 2010 har som mål att utveckla ett permanent kvalitets- och hållbarhetssystem för hela Sveriges besöksnäring.

I Stortingsmelding 9 (2011 – 2012) omtales regjeringens landbruks- og matpolitikk. Her pekes det på hvor viktig et aktivt og lønnsomt skogbruk er for bosetting, sysselsetting og næringsutvikling i store deler av landet. Samtidig er skogen viktig for en rekke miljøverdier som biologisk mangfold, naturtyper, karbonopptak og som arena for friluftsliv, bedre folkehelse og turisme. Historisk sett har skogen på Finnskogen hatt meget stor betydning. Det vil den også ha i framtida.

Den svenska regjeringen har fokus på Skogsriket. Det innebær en satsning på skogens alla värden/verdier, från skogsråvara till förädling och innovation, opplevelse och rekreation samt biologisk mångfald. Med satsningen vill regjeringen oppnå följande:

- Mer skogsråvara.
- Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt.
- De sociala värdena ska beaktas.
- Sverige ska ha en jämställd skogssektor.

Den svenske og norske satsingen på skog er sammenfallende på de fleste områder. Det er derfor av stor interesse for en natur- og kulturpark å kunne bidra til at de to landene kan få virkeliggjort sine satsingsområder.

Norge er blitt en matnasjon med fokus på matkvalitet, mangfold og sammenheng mellom kosthold og helse. Økt oppmerksomhet om matens historie og tradisjon har aktualisert eldre retter og tilberedningsmetoder. Markedet etterspør jordnær mat og mat med identitet. I dag er norsk matkultur et utgangspunkt for innovasjon i næringen.

Regjeringen i Sverige har en vision om att Sverige ska bli det nya matlandet i Europa. Det är en vision som handlar om god mat, opplevelser i världsklass och en levande landsbygd. Men den handlar också

om sysselsättning och nya företag/bedrifter. Maten och måltiden är en viktig del av turistupplevelsen och kan även vara ett besøksmål i sig. Här finns mycket att göra och nya idéer att utveckla upplevelser vilket innebär en stor potential för turistföretagandet på landsbygden.

Hedmark fylkeskommune har vedtatt en regional plan for opplevelsesnæringene i Hedmark 2012 – 2014 (2017). Tankene fra dokumentet "Destinasjon Norge" finner vi igjen i de ulike innsatsområdene på regionalt nivå:

- Legge grunnlag for bærekraftig utvikling.
- Utvikle flere og mer attraktive opplevelser.
- Gjøre opplevelsene mer synlig i markedet.
- Gjøre aktørene mer økonomisk robuste.

Fylkeskommunen ønsker å bidra til utviklingen av opplevelsesnæringen i fylket gjennom strategier som økt kunnskap og kompetanse, verdiforståelse av bærekraftbegrepet, møteplasser, nettverk og klyngeetablering, arrangementutvikling, pakking/paketering og samarbeid for utvikling av presentasjonsformer.

Värmlandsstrategin (ansvar Region Värmland) lyfter fram fyra viktiga utvecklingsområden:

- Livskvalitet för alla.
- Fler och starkare företag.
- Höjd kompetens på alla nivåer.
- Bättre kommunikationer.

Inom varje område finns förslag på åtgärder som tillsammans ska göra att Värmland utvecklas och lever upp till de mätbara målen, exempelvis när det gäller inflyttningen, företagandet och antalet invånare som har jobb.

Värmlandsstrategin innehåller också en ny varumärkesplattform för Värmland. Den kan ses som ett gemensamt/felles verktyg för alla som jobbar med marknadsföring och profilering av Värmland. Varumärkesplattformen innehåller bland annat tre nya kärnvärden: öppet, kreativt och handlingskraftigt.

Finnskogen Natur & kulturpark vil gjennom sine strategier og tiltak bygge videre på de satsingsområdene og føringene som sentrale og regionale myndigheter legger til grunn for i sin politikk. I søknaden til Det norske Kommunal – og regionaldepartements verdiskapningsprogram har parken tatt utgangspunkt i fire konvensjoner:

- Den europeiske landskapskonvensjonen.
- Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter.
- Unescokonvensjonen om vern/skydd av immateriell kulturarv.
- Rammekonvensjonen om verdien av kulturarven for samfunnet (Faro-konvensjonen).

Disse fire konvensjonene vil danne grunnlaget for en bærekraftig og nyskapende utvikling på hele Finnskogen med fokus på regionens særpreg – kultur, kulturminner og skogens natur, miljø og sosiale verdier. Gjennom et grenseoverskridende samarbeid vil Finnskogen Natur- & kulturpark både ivareta og levedegjøre regionens særpreg, og samtidig ha fokus på de unike utviklingsmulighetene som regionen har med hensyn til bosetting, produktutvikling, så som foredling av råvarer, mat, kultur og opplevelser.

Foto Lars Sjöqvist Värmlands Museum

2. Visjon, formål/syfte og hovedmål med Finnskogen Natur & kulturpark

Formålet med Finnskogen Natur & kulturpark er å øke Finnskogens attraktivitet for besøk, bosetting og bedrifter/føretag gjennom et grenseløst og langsiktig samarbeid omkring ivaretaking og videreutvikling av levende grender/byar, skogfinsk kulturarv og et bærekraftig næringsliv.

Hovedmål og delmål

Hovedmålet til Finnskogen Natur & kulturpark er å forsterke det langsiktige og grenseløse samarbeidet omkring regionens særpreg og ressurser mellom alle interesserte deltakere lokalt og regionalt.

Finnskogen Natur & kulturpark bygger sin utvikling på to delmål:

Delmål 1: Finnskogen Natur & kulturpark skal utvikle en sterk identitet og merkevare som bidrar til kvalitetssikring og bærekraftige produkter, arrangementer og opplevelser på Finnskogen.

Delmål 2: Finnskogen Natur & kulturpark skal ivareta, levendegjøre og skape bevissthet/medvetande om den skogfinske kulturarven, bygdenes livsmiljø og regionens ressurser.

DER HIMLEN OG JORDA MØTTES

Ein stad veit eg som er min
På ein bakkekam
Der ein ser tjyrubloppen mot himlen
Og hjartegraset ringler
med blanke hjarteaks

Så ofte la eg øyret mot jorda
og kjende som om jordharta
banka mot mitt
Som om jorda pusta under meg
i hop med mine lunger

Ein stad veit eg som er vår
På bakkekammen
der himlen og jorda møttes
Over akslane dine såg eg
den blå kuplen
og stråa
som stakk opp i det blå

Himmel, hå er du
Utan ei jord
Å kvelve deg over?

Åsta Holth

3. Arbeidsoppgaver/arbetsoppgifter.

Parken har valgt å sette fokus på 6 strategiområder; turisme og vertskap, byportaler/stadsportaler, natur- og kulturmiljøer, kultur og kulturliv, produktutvikling av lokale råvarer og merkevarebygging/markedsføring. Disse 6 områdene har mål og strategier som både knyttes til lokale interesser og naturgitte fortrinn, samtidig som de ivaretar regionale og nasjonale satsingsområder. Målene for de ulike strategiområdene består av presisering av formålet/syftet, hovedmålet og delmålene for parken.

En viktig arbeidsoppgave for parken er å utarbeide en overordnet formidlingsstrategi for alle seks fokusområdene for å levendegjøre og utvikle Finnskogens ressurser og verdier:

- Styrke lokal identitet og tilhørighet gjennom den lokale kulturutøvingen og det ekte og genuine kulturuttrykket.
- Skape et godt samarbeid mellom ulike aktører – frivillige organisasjoner, næringsdrivende, offentlige myndigheter og innbyggere – for eksempel bibliotek, arkiv, museer, skoler og andre kulturbærere i området.
- Finland er en annen viktig samarbeidspartner for å levendegjøre og skape bevissthet/medvetande om den skogfinske kulturarven. Gjennom kontakt og dialog med ulike offisielle og private aktører ønsker parken å etablere nettverk mellom de tre landene med tanke på både ivaretaking og videreutvikling.

Finnskogen Natur & kulturpark samarbeider med andre aktører om spørsmål knyttet til grensehindre/gränshinder.

Foto Lars Sjöqvist Värmlands Museum

Stenen vid Røgden har mer än 400 finska släktnamn ingraverade. Stenen är gjord av Nina Sailo.

3.1 Turisme og vertskap/værdschap.

Finnskogen är ett attraktivt besöksmål med upplevelser utöver det vanliga. Förutom naturupplevelser, finns här även många besöksmål där den skogsfinska kulturen är bevarad. På gårdar i privat ägo, museer och hembygdsgårdar/bygdetun finns byggnader, redskap/gjenstander, berättelser och arkivmaterial som ger besökarna en god bild av hur skogsfinnarna levde och arbetade. Många gårdar är öppna för besökare sommartid. Men Finnskogen rymmer också mycket annat som lockar till besök, som till exempel vandring, skidåkning, cykling, jakt och fiske, geocaching, konst, musik och annan kultur, mat, vilt safari, skog och orörd natur. Oavsett intresse, ska Finnskogen hälsa besökare i alla åldrar välkomna.

Mål:

De som besöker Finnskogen skall möta ett kvalitetssäkrat värdschap som präglas av äkta kunskap, glädje och öppenhet.

De som arbetar med besöksnäring bör ha en gemensam kunskapsgrund och kvalitetssäkrad verksamhet inom områdena

- Skogsfinsk kultur
- Værdschap/kvalitet
- Hållbarhet/miljö
- Vad som finns på Internet (kännedom om andra besöksmål)

Finnskogen Natur & kulturpark tar ansvar för att i samarbete med andra, t ex studieförbund, erbjuda personal/ansvariga vid besöksanläggningarna möjlighet att delta i ett utbildningspaket som bland annat innehåller:

- Skogsfinsk kultur/regionens allmänna historia
- Bemötande/guideteknik. Kunna hälsa välkommen på flera språk
- Miljö- och kvalitetsarbete, HLR (Hjärt- lungräddning), brandskydd, säkerhet
- Kunskap om andra besöksmål och information på Internet.

Finnskogen Natur & kulturpark blir en sammanhållande länk och samarbetspartner för alla som bedriver besöksnäring i någon form. Parken kan både initiera och medverka i olika projekt. Parken medverkar till att utveckla varierande besöksmål, vandringsleder och att uppmärksamma dem som hälsokoncept med inslag av både kultur och friskvård.

Finnskogen Natur & kulturpark blir spindeln i nätet för ett kompetenscenter med olika funktioner. Det innebär att hålla en "vem-gör-vad-lista" uppdaterad och förmedla dessa kontakter till dem som behöver. Parken samarbetar med företagareföreningar/næringsshager, turistbyråer och andra aktörer.

Fra Finnskogdagene Foto Grue kommune

3.2 Byportaler/stadsportaler

Byportalene ligger ved Finnskogens grenser og skal være innfallsporier til Finnskogen Natur & kulturpark. Naturlige portaler er Torsby, Kongsvinger, Elverum og Trysil. Andre kan komme til.

Hensikten/avsikten med byportalene er å skape informasjonsarenaer og aktiviteter som trekker/drar tilreisende inn i Finnskogen når de ellers kanskje ville reist videre, samt å markedsføre "portalbyenes" tilbud til de som befinner seg inne i Finnskogen Natur & kulturpark.

Byene har tilbud som ikke parken kan by på og vice versa. Byportalene står fritt i å bruke sin tilknytning til Finnskogen Natur & kulturpark i sin markedsføring, men må respektere parkens grafiske profil, verdigrunnlag og mål. Det samme gjelder for destinasjonsselskapene/reseforetagen på begge side av grensen.

Mål:

Byportalene skal i samarbeid med Finnskogen Natur & kulturpark aktivt bidra til gjensidig utvikling og vekst på Finnskogen gjennom:

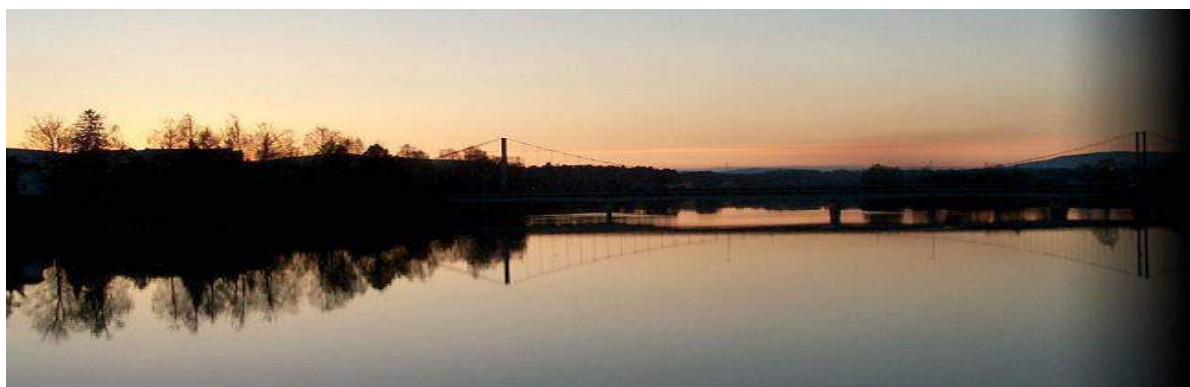
- Merking og skilting.
- Informasjonstavler/-skjermer og informasjonsmaterieil.
- Markering av parken på kommunenes hjemmesider og i sosiale medier.
- Gjensidig/ömsesidig markedsføring på serverings- og overnattingssteder, bensinstasjoner og andre aktuelle steder.
- Aktivt markedsføre aktivitetene som til enhver tid foregår i parken og i portalbyene.

Torsby ski tunell

Kongsvinger festning

Glomma ved Elverum

Bildene er hentet fra kommunenes hjemmesider.

3.3 Landskap och natur

Finnskogens natur- och kulturmiljöer innefattar hela landskapet, såväl skogsbygd och odlingsbygd som natur- och kulturmiljöer. Natur och kulturmiljöerna har betydelse för hur vi kan läsa och förstå vår samtid, men är också resurser i en bärkraftig utveckling och har betydelse som attraktiv miljö för boende, näringsidkande/næringsdrivande och besökare.

Mål 1:

Finnskogen Natur & kulturpark har som mål att finna former för hållbart bruk och förvaltning av Finnskogens natur- och kulturlandskap och dess kulturmiljöer för att stärka kulturell mångfald och lokal identitet.

- Med hjälp av landskapsanalys som metod värdera landskapskaraktärer och landskapsvärden så som människor uppfattar det.
- Utarbeta en landskapsstrategi, i samarbete med det offentliga och privata, för skötsel och förvaltning av värdefulla natur- och kulturmiljöer.
- Jobba för att integrera och göra kända miljöer som byggnadsminnen/vernedade bygg, fornvårdsobjekt och reservat till en naturlig del av parkens attraktionskraft och mervärde.
- Utveckla förutsättningar för ett rikt friluftsliv, god folkhälsa med utgångspunkt i skogens sociala värden.
- Medverka i projekt som säkerställer kontinuitet i utvecklings- och förnyelsearbete.
- Utveckla forum och mötesplatser med markägare/grunneiere och skogsbruket.
- Främja och förmedla entepenörskap vad gäller hantverk och byggnadsvård.
- I samarbete med skolan verka aktivt för att utveckla olika former för friluftsliv och utomhuspedagogik. Arbeta för att göra "Finnskogskunskap" till en del i skolans läroplaner, med målsättning på en aktivitet för varje årskurs/trinn.
- Medverka i projekt som säkerställer kontinuitet i utvecklings- och förnyelsearbete.

Mål 2:

Med Finnskogens natur- och kulturvärden som grund skapas en attraktiv arena för nationellt och internationellt forsknings- och utvecklingsarbete i öppen dialog med landskapets invånare:

- Medverk i projekt som säkerställer kontinuitet i utvecklings- och förnyelsearbete som t.ex. EU projekt, forskningsprojekt, rehabiliterings- och arbetsmarknadsprojekt, landsbygdsprojekt med mera.
- Bidra till att skapa samverkansformer som är attraktiva för föreningslivet och andra lokala krafter.
- Arbeta för att Finnskogen Natur & kulturpark skall bli en referenspark för att uppfylla intentionerna i den Europeiska landskapskonventionen och för ett gränsöverskridande Nordisk samarbete.

Nedre Berget, Våler Finnskog. Foto Lars Sjöquist Värmlands museum

3.4 Kultur och kulturliv.

Till området kultur räknar Finnskogen Natur & kulturpark konstarnas, visuell konst, film, musik, scenkonst och litteratur samt andra kulturuttryck såsom berättartraditioner, hantverk och matkultur.

Mål 1:

Med utgångspunkt i kulturmiljöer och det mångfacetterade kulturarvet öka exponeringen och utövandet av lokal kultur, såväl materiellt som immateriellt.

- Stödja nyetablerade konstnärer och andra kulturutövare.
- Medverka i projekt som säkerställer kontinuitet i utvecklings- och förnyelsearbete inom kulturområdet.
- Levandegöra och profilera kulturminnen.

Mål 2:

Arbeta för att främja kulturbaserad tillväxt/verdskapning:

- Stimulera till vidareutveckling och nyskapande av kulturbaserade näringar såsom kulturarrangemang och visuella medier.
- Etablera koordinatörer för att skapa samarbete och ökat engagemang för kulturlivet i området.
- Stödja eldsjälarna och entreprenörer som tillsammans kan lyfta arbetet inom kulturella och kreativa näringar.
- Verka för etablering av större kulturarrangemang såsom festivaler och/eller en Finnskogsvecka.
- Legge spesielt stor vekt på arrangementer og tiltak rettet mot barn og ungdom.

Grue Finnskog musikk – korps og sangkor Foto Grue kommune

Abborhøgda
Foto Lars Sjøqvist Värmlands Museum

Røykovn Mattila, Östmark Torsby
Foto Carina Johansson Värmlands Museum

3.5 Produktutvikling – lokale produkter av lokale råvarer.

For å skape vekst og bærekraft er det nødvendig med aktiv satsing på næringsutvikling med bakgrunn i kvaliteter som ligger i både naturen og kulturen. Landbruket er av stor betydning for levende grender/byar, kulturlandskapet, turisme og arbeidsplasser for innbyggerne på Finnskogen. Det er viktig å legge vekt på landbruket og landbruksprodukter som ressurser for framtidig næringsutvikling og verdiskapning.

Skogen er en av Finnskogens viktigste ressurser som bør utnyttes ytterligere i et næringsutviklings - og verdiskapningsperspektiv. I arbeidet med en handlingsplan vil en i det ta utgangspunkt i skogen, landskapet og kulturmiljøene og sette fokus på de fire elementene som grunnlag for verdiskapning.

- Hållbart/bærekraftig bruk
- Produksjon og produktutvikling
- Opplevelser og rekreasjon
- Innovasjon og forskning

Den skogfinske kulturen bør være en del av en nærings-satsing både innen turisme og annen produktutvikling.

Mål:

Nyskapning og videreutvikling av produkter knyttet til den særegne Finnskogkulturen, og videreforedling av produkter fra jord – og skogbruk

- Bidra til å etablere nettverk og møteplasser for de som arbeider innen jord og skog, reiseliv og turisme
- Legge til rette for utarbeidelse av et grunnlag for kulturbasert nærings- og stedsutvikling
- Legge til rette for kompetanseutvikling og studieturer til andre områder med samme interessefelt
- Sette fokus på å videreutvikle produkter høstet av ressurser fra jord, skog, vann og landskap og ta initiativ til å etablere flere ”bondens marked” og andre markeder
- Ved ulike tiltak fremme/främja motivasjon for günder virksomhet / entreprenørskap
- Kartlegge og støtte utvikling av materielle og immaterielle tradisjoner med tanke på nye produkter og verdiskapning
- Kartlegge og inkludere lokale, regionale, nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere som kan bidra til verdiskapning/tillväxt på Finnskogen
- Bruke konvensjonene aktiv i verdiskapningen

Foto Rolf Nordberg, Glåmdalen

3.6 Merkevarebygging og markedsføring.

Finnskogen Natur & kulturpark har utarbeidet en kommunikasjonsplattform. Tre viktige faktorer ligger til grunn for løsningen. All kommunikasjon skal:

- Beskrive det unike ved Finnskogen.
- Være lett å oppfatte, kommunisere noe som innbyggerne/invånarna er enig i og som fortelles/berättas videre.
- Inneholde elementer som lokker folk til parken for bosetting, etablering og opplevelser.

Parken vil vise hvor mye spennende natur og kultur Finnskogen har å by på, på begge sider av riksgrensa i Hedmark og Värmland. Her møtes bølgende, skogkledde åser med elvedaler, store og små innsjøer og myrområder. Her trives befolkningen og turisten, og her møtes kulturminnene og det moderne mennesket.

Mål:

Utvikling av en sterk identitet og merkevare som bidrar til kvalitetssikring og bærekraft i produkter, arrangementer og opplevelser på Finnskogen.

- Etablere et identitets- og merkevareprogram.
- Bygge bevissthet og synlighet.
- Være en samlende kraft i markedsføringen av Finnskogen.
- Utarbeide kvalitetskrav og autorisasjonskriterier for parkprodukter.
- Sammen med partnerne utarbeide en felles kommunikasjons- og markedsføringsstrategi.
- Bygge opp en kvalitetsikret, digital portal med oppdatert og aktuell informasjon, samt linker til eiere, partnere og andre. Skape gode løsninger for sosiale medier og Apper til mobiltelefon og nettbrett/läsplattor.

Foto Morten Holt, Ask media

Ritamäki

4. Organisering

4.1 Eierskap

Finnskogen Natur & kulturpark eies av:

- Deltakende kommuner som underskriver parkavtalen og bidrar økonomisk som andelseiere.
- Regionale myndigheter som bidrar økonomisk.
- Museer som inngår i styrende organer og bidrar med kompetanse og veiledning.

4.2 Organisasjonsform.

Det er viktig å ha en organisasjonsform som oppfyller og støtter opp om formålet med parken. Det er vurdert flere organisasjonsmodeller, blant annet samvirke (SA), som er den norske betegnelsen, eller økonomisk förening, som det heter på svensk. Etter råd fra jurister og departement, er imidlertid *forening*, på svenska *ideell förening* løsningen som er valgt. Det er den formen som enklest lar seg implementere i begge land, og som dessuten er rimelig og rask å gjennomføre.

4.3 Styrende dokumenter.

Stiftelsesdokumentene, parkplanen og vedtektene/stadgarna er foreningens langsiktige, styrende dokumenter. Ved inngåelse av parkavtale mellom eierne og partnerne sikres driften og gjennomføringen av planene. Hvert år gjennomføres, evalueres/utvärderas og utarbeides tiltaksplaner/handlingsplaner med en varighet på 4 år. Tiltaksplanene er forankret i parkplanen og rulleres i det årlige parkrådsmøtet.

Hvert fjerde år foretas en grundigere evaluering/utvärdering og justering av den 10-årige parkplanen.

4.4 Styrende organer.

4.4.1 Parkforsamling

Parkforsamlingen er parkens høyeste/högsta organ. Parkforsamling (bedriftsforsamling, generalforsamling, årsmøte) avholdes i forbindelse med parkrådsmøtet (se 4.4.4). Parkforsamlingens medlemmer er eierne, partnerne og styret. Møtene i Parkforsamlingen er vedtaksmøter/beslutsmöten.

Saker som skal behandles på møtet er:

- årsmelding/verksamhetsberättelse
- rullering av parkplan
- fireårig og årlig handlingsplan
- eventuell revidering av vedtekter/stadgar
- budsjett og regnskap
- valg av styre
- valg av arbeidsutvalg/arbetsutskott
- valg av valgkomité/valberedning

4.4.2 Styret

Styret består av 9 medlemmer og er sammensatt slik:

- 6 velges av og blant eierne, som er kommunene. Utgangspunkt er 10 kommuner. Hvis regionale myndigheter ønsker styreplass, må den/de inngå i denne kvoten.
- 1 representant velges av og blant museene
- 2 representanter velges av og blant partnerne

Det avholdes minimum 4 møter i året.

Styret er parkens øverste organ mellom parkforsamlingsmøtene.

4.4.3 Arbeidsutvalg/arbetsutskott, au

Av styrets 9 medlemmer velges et arbeidsutvalg på 3. Administrativ leder av parken er sekretær. Arbeidsutvalget har styrets myndighet mellom styremøter. Møtehyppighet/møteståthet etter behov.

4.4.4 Parkråd

Innen utgangen av mai hvert år skal det avholdes et parkråd. Parkrådet er åpent for alle interessenter, dvs eiere, partnere, medlemmer, innbyggere og andre. Parkrådsmøtet er ikke et vedtaksorgan/beslutsorgan, men et rådgivende informasjons- og dialogorgan. Det årlige parkrådsmøtet er en fellesarena/gemensam arena og møteplass som kan medvirke til nettverksbygging og markedsføring av nye bedrifter/företag og produkter.

4.4.5 Eiere

Kommuner som har underskrevet parkavtalen og vedtektene - og som bidrar økonomisk inn i parken - defineres som hovedeiere av Finnskogen Natur & kulturpark. Regionale myndigheter kan også komme inn på eiersiden.

Eierne nominerer sine 6 representanter til styret. Det skal tilstrebes kjønnsmessig likevekt. Representasjon skal gå på omgang mellom Sverige og Norge.

4.4.6 Partnere

Partnere er de som har underskrevet partnerskapsavtalen, godtatt parkens vedtekter og bidrar økonomisk til parkens drift. Partnerne nominerer 2 representanter til styret. En kvinne og en mann nomineres for at kjønnsbalansen skal ivaretas når parkforsamlingen skal velge styret. Representantene skal representere Norge eller Sverige etter en fast syklus/cykel.

4.4.7 Parkmedlemmer

Alle som ikke ønsker å inngå partnerskapsavtale, kan tegne et parkmedlemskap. Medlemskapet innebærer mindre innflytelse og færre rettigheter overfor parken, og reguleres i en egen medlemskapsavtale.

4.4.8 Andre utvalg/styrer

Det kan opprettes og avvikles underutvalg/styrer. Mandatet til disse styrene utarbeides av parkstyret. Det samme gjelder vedtak/beslut om avvikling.

4.4.9 Gjennomføring av den årlige Parkforsamlingen og parkrådsmøtet

Styret forbereder saker/ärenden og legger forholdene til rette for de aktuelle nominasjonene til de ulike valgene. Valgene gjelder for to (2) år og rulleres.

Særmøter (eiere og partnere) for nominering av styreprerentanter avholdes først. Deretter avholdes Parkforsamlingen, der de endelige valgene foretas. Avslutningsvis gjennomføres parkrådet.

4.4.10 Administrasjon

Finnskogen Natur- og kulturpark skal i utgangspunktet ha en liten organisasjon med 1.5 - 2 stillinger/tjänster.

5. Samarbeidspartnere

En natur- og kulturpark er basert på verdiskaping av lokale ressurser, motiverte innbyggere og det lokale initiativ. Kartlegging av - og samarbeid med - foreninger, lag og organisasjoner er en kjerneoppgave/kärnuppgift for parken. Andre viktige partnere er reiselivet og destinasjonsselskapene, næringshager og andre næringsaktører på Finnskogen, samt nasjonale og internasjonale aktører og regionale og nasjonale myndigheter. Finnskogen Natur & kulturpark ønsker å stimulere til et tett samarbeid med grenseoverskridende organer som for eksempel ARKO.

Museene i parkområdet står i en særstilling i forhold til den skogfinske kulturen, og inviteres derfor inn i parkstyret med én styrerepresentant.

Høst ved Røgden

Foto Herdis Bragelien